

خطایین

عربی دوازدهم با استاد پرهام سامانی نژاد

**جمع بندی عربی دوازدهم
با استاد پرهام سامانی نژاد**

مَعَانِي الْحُرُوفِ الْمُشَبَّهَةِ بِالْفِعْلِ وَ لَا النَّافِيَةِ لِلْجِنْسِ

۱- الْحُرُوفُ الْمُشَبَّهَةُ بِالْفِعْلِ

با کارکردها و معانی دقیق حروف پر کاربرد «**إِنَّ** و **أَنَّ**، **كَأَنَّ**، **لِيَكَنَّ**، **لَيْتَ**، **لَعَلَّ**» آشنا شوید:

■ **إِنَّ**: جمله پس از خود را **تأکید** می کند و به معنای «قطعاً، همانا، به درستی که، بی گمان»

است؛ مثال:

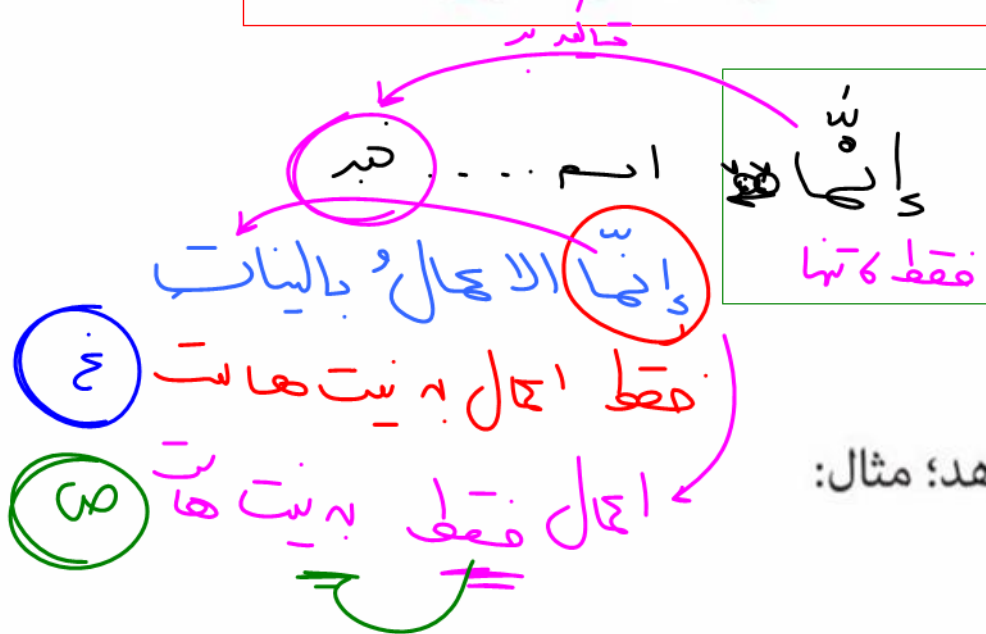
﴿... **إِنَّ** اللّٰهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ﴾ التَّوْبَةُ : ۱۲۰

خدا پاداش نیکوکاران را تباه نمی کند.

■ **أَنَّ**: به معنای «که» است و دو جمله را به هم **پیوند** می دهد؛ مثال:

﴿... قَالَ أَعْلَمُ **أَنَّ** اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ الْبَقَرَةُ : ۲۵۹

گفت می دانم که خدا بر هر چیزی تواناست.

«لَانَ» به معنای «زیرا، برای اینکه» است؛ مثال: لِأَنَّ عَلِيًّا

پرسش: لماذا ما سافرت بالطائرة؟
 پاسخ: لأن بطاقة الطائرة غالية.

■ **كَأَنَّ**: به معنای «گویی» و «مانند» است؛ مثال:

﴿كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ﴾ الرَّحْمَنُ: ٥٨

آنان مانند یاقوت و مرجان اند.

كَأَنَّ إِرْضَاءَ جَمِيعِ النَّاسِ غَايَةٌ لَا تُدْرَكُ.

گویی خشنود ساختن همه مردم، هدفی است که به دست آورده نمی شود.

■ **لَكِنَّ**: به معنای «ولی» و برای کامل کردن پیام و بر طرف کردن ابهام جمله قبل از خودش

است؛ مثال:

﴿... إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ﴾ الْبَقَرَةُ: ٢٤٣

بی گمان خدا دارای بخشش بر مردم است، ولی بیشتر مردم سپاسگزاری نمی کنند.

■ **لَيْتَ**: به معنای «کاش» و بیانگر آرزوست و به صورت «یا لیتَ» هم به کار می‌رود؛ مثال:

﴿وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا﴾ النَّبَأُ: ٤٠

و کافر می‌گوید: ای کاش من خاک بودم!

■ **لَعَلَّ**: یعنی «شاید» و «امید است»؛ مثال:

﴿إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾ الزُّخْرُفُ: ٣

بی‌گمان ما قرآن را به زبان عربی قرار دادیم امید است شما خردورزی کنید.

ماضی استمراری / ماضی بعید

ماضی ←

فعل

لَيْتَ (کاش)
رَآءُ (آرزو)

مضارع التزامی ←

مضارع ←

۱- ﴿فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ﴾ وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿الزُّوم: ۵۶﴾

کات + مضارع ← مہر استواری

ولی تمہا کی دانسیہ

۲- ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا﴾ كَانَتْهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ ﴿الصَّف: ۴﴾

بھانا نما دوت دار۔۔۔۔۔ لڑچکا آفات ساتھی استوارانہ

مردم و آنها از یک مادر و یک پدرند

أَيُّهَا الْفَاخِرُ جَهْلًا بِالنَّسَبِ
 هَلْ تَرَاهُمْ خُلِقُوا مِنْ فِضَّةٍ
 بَلْ تَرَاهُمْ خُلِقُوا مِنْ طِينَةٍ
 إِنَّمَا الْفَخْرُ لِعَاقِلٍ ثَابِتٍ
 إِنَّمَا النَّاسُ لِيَامٍ وَلِيَأْبٍ
 أَمْ حَدِيدٍ أَمْ نُحَاسٍ أَمْ ذَهَبٍ
 هَلْ سِوَى^٢ لَحْمٍ وَ عَظْمٍ^٣ وَ عَصَبٍ^٤
 وَ حَيَاءٍ وَ عَفَافٍ وَ أَدَبٍ

افتخاره آنها به نژاد استوار است

۲- لَا النَّافِيَةُ لِلْجِنْسِ

تاکنون با سه معنای حرف «لا» آشنا شده‌اید:

۱- لا به معنای «نه» در پاسخ به «هَلْ» و «أ» مانند **أَنْتَ مِنْ بُجُنُودٍ؟ لَا، أَنَا مِنْ بَيْرَجَنْدٍ.**

جواب

۲- لای نفی مضارع مانند **لَا يَذْهَبُ**: نمی‌رود.

لا (نَهًا) مَضَارِعِ أَنْتَ

۳- لای نهی مانند **لَا تَذْهَبْ**: نرو.

لا (نَهًا) + مَضَارِعِ أَنْتَ ← مجزوم ← أَنْتَ مَلْرُفًا نَوْمًا

و به معنای «نباید» بر سر فعل مضارع اول و سوم شخص (غائب و متکلم): مانند:

لَا يَذْهَبُ: نباید برود.

لا (نَهًا) ← حَائِبٌ ← ~~بِأَنَّ~~ نَرُو - نَرِيهِ
 ← غَائِبٌ / مَسْئَلَةٌ ← نَبَايِدَ بِرُودِ

لَا تَذْهَبِي = حَارِي
 لَا تَذْهَبِي = حَارِي
 لَا تَذْهَبِي = نَرُو

معنای چهارم «هیچ... نیست» می باشد و لای نفی جنس نامیده و بر سر «اسم» وارد می شود؛ مثال:

الک علم / ند

﴿... لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا ...﴾ الْبَقَرَة : ۳۲

جز آنچه به ما آموخته‌ای، هیچ دانشی نداریم. (برای ما نیست)

﴿لَا كَنْزَ غِنَىٰ مِنَ الْقَنَاعَةِ﴾. أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي تَالِبٍ

هیچ گنجی بی‌نیازکننده‌تر از قناعت نیست.

۱- لَا خَيْرَ فِي قَوْلٍ إِلَّا مَعَ الْفِعْلِ. رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

لا
خیر
فی
قوله
إلا
مع
الفعل

هیچ خیری در گفتار نیست

۲- لَا جِهَادَ كَجِهَادِ النَّفْسِ. أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي تَالِبٍ

هیچ بیگانه‌گی مثل جهاد با خود نیست

۳- لَا لِبَاسٍ أَجْمَلُ مِنَ الْعَافِيَةِ. أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي تَالِبٍ

هیچ لباسی زیباتر از عافیت نیست

۴۔ لَا فَقْرَ كَالْجَهْلِ وَلَا مِيرَاثَ كَالْأَدَبِ. أمير المؤمنين عليّ عليه السلام

صیح فقری - - - نیت - - - صیح میراثی - - - نیت

۵۔ لَا سَوْءَ أَسْوَأُ مِنَ الْكُذِبِ. أمير المؤمنين عليّ عليه السلام

صیح پڑھا - - - نیت

۱- ﴿وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ ...﴾ الْأَنْعَامُ : ١٠٨

و کسانی را که به جای خدا فرا می خوانند > تعاملاً زیرا که به خدا دشنام دهند...

۲- ﴿وَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعاً ...﴾ يُونُسُ : ٦٥

گفتارشان تو را بپایه نزارات زیرا ارجمندی، همه ..... خداست.

۳- ﴿... هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ...﴾ الزُّمَرُ : ٩

آیا کسانی که می دانند و کسانی که نمی دانند ... برابرند؟

۴- ﴿... رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ...﴾ الْبَقَرَةُ: ۲۸۶

نویس: **تُحَمِّلْنَا** (مفعول)
 ما لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ (لای صبی)

[ای] پروردگارِ ما، آنچه را هیچ توانی نسبت به آن نداریم بر ما... **تکفیل** ...

۵- لَا يَرْحَمُ اللَّهُ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ. رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

خدا رحم نمی‌کند به کسی که به مردم... **رحم نکند** ...

١- قَالَ الْإِمَامُ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «أَحْسَنَ الْحَسَنِ الْخُلُقُ الْحَسَنُ.»

(أَنْ إِنَّ لَكِنَّ وَلَكَا)
 و
 و

والله اعلم

٢- سُئِلَ الْمُدِيرُ: أَمَا فِي الْمَدْرَسَةِ طَالِبٌ؟ فَأَجَابَ: «... طَالِبٌ هُنَا.»

(لِأَنَّ لَا فَإِنَّ)

٣- حَضَرَ السُّيَّاحُ فِي قَاعَةِ الْمَطَارِ؛ ... الدَّلِيلَ لَمْ يَحْضُرْ.

(أَنْ لَكِنَّ لَعَلَّ)

٤- تَمَنَّى الْمُزَارِعُ: «... الْمَطَرُ يَنْزِلُ كَثِيرًا!»

التذاهما (ببارد)

از واکرد

(كَأَنَّ □ لِأَنَّ □ لَيْتَ □)

٥- لِمَاذَا يَبْكِي الطِّفْلُ؟ - ... جَائِعٌ.

(أَنَّ □ لِأَنَّهُ □ لَيْتَ □)

۱- وَصَلَ الْمُسَافِرَانِ إِلَى الْمَطَارِ مُتَأَخِّرِينَ وَرَكِبَا الطَّائِرَةَ.

حال

۲- تَجْتَهَدُ الطَّالِبَةُ فِي آدَاءِ واجِبَاتِهَا رَاضِيَةً وَتُسَاعِدُ أُمَّهَا.

حال

۳- يُشَجِّعُ الْمُتَفَرِّجُونَ فَرِيقَهُمُ الْفَائِزَ فَرِحِينَ.

۴- الطَّالِبَتَانِ تَقْرَأَانِ دُرُوسَهُمَا مُجِدَّتَيْنِ.

و حال

حال چله (اسمیه)

چله اسمی

١- ﴿... وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا﴾ النساء: ٢٨

حال

حال

٢- ﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَىُٰونَ...﴾ آل عمران: ١٣٩

حال

٣- ﴿كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ...﴾ البقرة: ٢١٣

١- مَنْ عَاشَ بِوَجْهِينِ، مَاتَ خَاسِرًا. حَال

٢- أَقْوَى النَّاسِ مَنْ عَفَا ' عَدُوَّهُ مُقْتَدِرًا. حَال

٣- عِنْدَ وَقُوعِ الْمَصَائِبِ تَذْهَبُ الْعَدَاوَةُ سَرِيعَةً. حَال

٤- مَنْ أَذْنَبَ^٢ وَهُوَ يَضْحَكُ، دَخَلَ النَّارَ وَهُوَ يَبْكِي.
 حال حال
 در حاله در حاله

٥- يَبْقَى الْمُحْسِنُ حَيًّا وَإِنْ نُقِلَ إِلَىٰ مَنَازِلِ الْأَمْوَاتِ.
 حال

٦- إِذَا طَلَبْتَ أَنْ تَنْجَحَ فِي عَمَلِكَ فَقُمْ بِهِ وَحِيدًا وَلَا تَتَوَكَّلْ عَلَى النَّاسِ.
 حال

۱- ﴿... كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ...﴾ الْقَصَصُ ۸۱

۲- ﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ ص: ۷۳ و ۷۴

۳- كُلُّ عَيْنٍ بِأَكْيَةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا ثَلَاثَ عَيْنٍ: عَيْنُ سَهْرَتٍ^۱ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَعَيْنُ غُضَّتْ^۲ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ، وَعَيْنُ فَاضَتْ^۳ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

۴- كُلُّ وَعَاءٍ^۴ يَضِيقُ^۵ بِمَا جُعِلَ فِيهِ إِلَّا وَعَاءَ الْعِلْمِ؛ فَإِنَّهُ يَتَّسِعُ^۶ بِهِ. الْإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

زندگی دنیا جز بازی و سرگشاییست

زندگی دنیا فقط بازی و سرگشایی است

از رحمت خدا ناامید نشود مگر گروه کافر

فقط گروه کافر از رحمت خدا ناامید شود

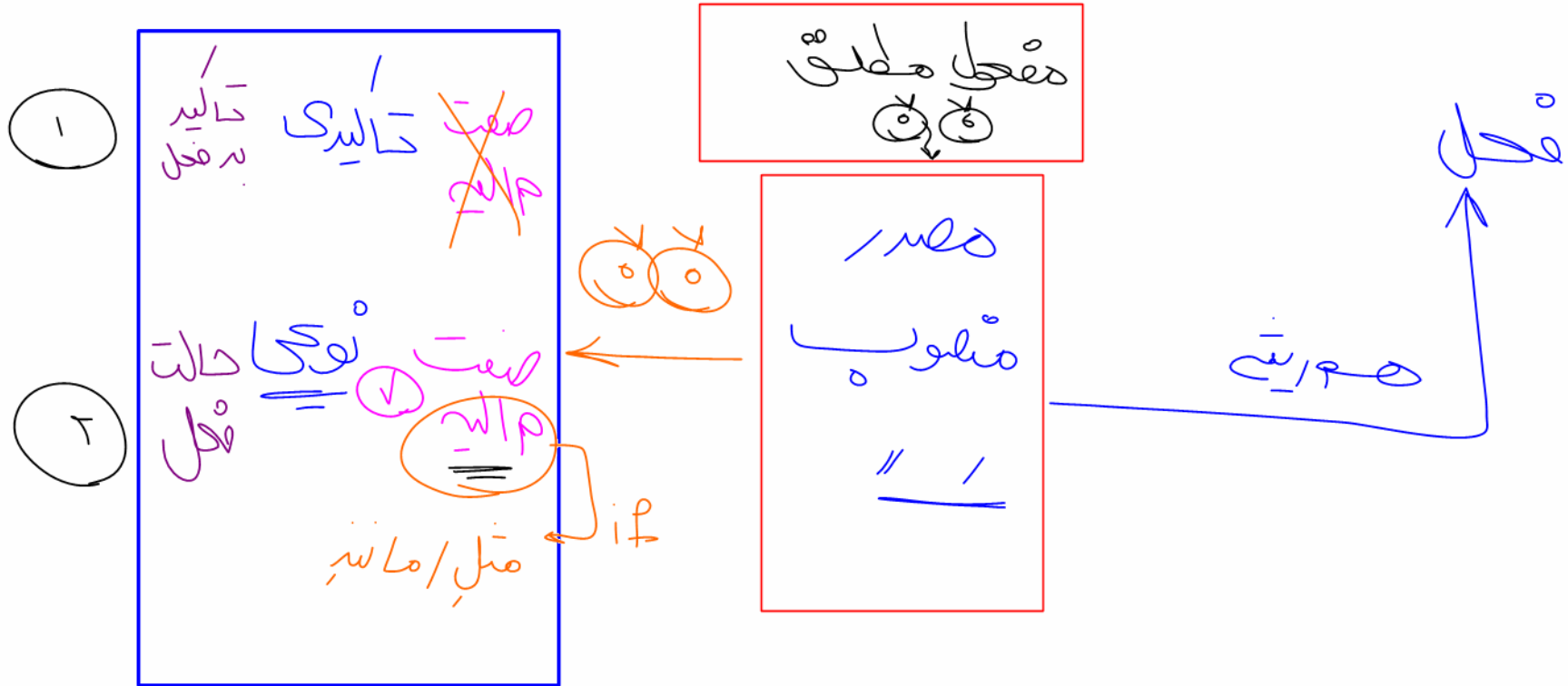
۱- ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهُوَ...﴾ ^{نیت} ~~الانسان~~ ^{کاف} ^{کاف} ^{کاف}

۲- ﴿... لَا يِيَّاسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ﴾ ^{یوسف: ۸۷} ^{کاف} ^{کاف}

۳- ﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ...﴾ ^{العصر: ۲ و ۳}

۴- قَرَأْتُ الْكِتَابَ التَّارِيخِيَّ إِلَّا مَصَادِرَهُ.

۵- اِشْتَرَيْتُ أَنْوَاعَ الْفَاكِهَةِ إِلَّا الْآنَانَاسَ.

- از خدا آمرزش خواستم.
- از خدا بی گمان آمرزش خواستم.
- از خدا صادقانه آمرزش خواستم.
- از خدا مانند درستکاران آمرزش خواستم.

- ۱- اِسْتَغْفَرْتُ اللّٰهَ. (X) معصوم
- ۲- اِسْتَغْفَرْتُ اللّٰهَ اِسْتِغْفَارًا. (X) معصوم
- ۳- اِسْتَغْفَرْتُ اللّٰهَ اِسْتِغْفَارًا صَادِقًا. (X) معصوم
- ۴- اِسْتَغْفَرْتُ اللّٰهَ اِسْتِغْفَارَ الصّٰلِحِيْنَ. (X) معصوم

معصوم

۱- ﴿فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا﴾ الْمَعَارِج: ۵

الف. قطعاً شکیبایی کن. ب. به زیبایی صبر کن.

معصوم

۲- ﴿... اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾ الْأَحْزَاب: ۴۱

الف. خدا را همیشه یاد کنید. ب. خدا را بسیار یاد کنید.

۳- ﴿... كَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا﴾ النساء: ۱۶۴

الف. خدا با موسی قطعاً سخن گفت. ب. خدا با موسی سخنی گفت.

۴- ﴿... وَ نُزِّلَ الْمَلَائِكَةُ تَنْزِيلًا﴾ الفرقان: ۲۵

الف. و مانند ملائک فرود آمدند. ب. و فرشتگان قطعاً فرود آورده شدند.

۱- ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا﴾ ^{صفت} الفتح: ۱

مفہوم کا

۲- ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا﴾ ^{۲۳} ^{مفہوم} ^{مفہوم}

مفہوم کا

۳- يَنْقُصُ كُلُّ شَيْءٍ بِالْإِنْفَاقِ إِلَّا الْعِلْمُ؛ فَإِنَّهُ يَزِيدُ. *

۴- يَعِيشُ الْبَخِيلُ فِي الدُّنْيَا عَيْشَ الْفُقَرَاءِ وَيُحَاسِبُ فِي الْآخِرَةِ مُحَاسِبَةَ الْأَغْنِيَاءِ.

مفہوم کا

مفہوم کا
مثلاً
مفہوم کا

مفہوم کا

مثلاً
مفہوم کا

السَّمَكُ الْمَدْفُونُ

مثل زنه طان بیازنه ارج ... به طور صحیح صحیح جوابه ...

يُوجَدُ نَوْعٌ مِنَ السَّمَكِ فِي إِفْرِيقِيَا يَسْتُرُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْجَفَافِ فِي غِلَافٍ^٢ مِنَ الْمَوَادِّ الْمُخَاطِيَّةِ
 الَّتِي تَخْرُجُ مِنْ فَمِهِ، وَ يَدْفِنُ نَفْسَهُ تَحْتَ الطِّينِ، ثُمَّ يَنَامُ نَوْمًا عَمِيقًا أَكْثَرَ مِنْ سَنَةٍ، وَ لَا
 يَحْتَاجُ إِلَى الْمَاءِ وَ الطَّعَامِ وَ الْهَوَاءِ اِخْتِجَاجَ الْأَحْيَاءِ؛ وَ يَعِيشُ دَاخِلَ حُفْرَةٍ صَغِيرَةٍ فِي انْتِظَارِ
 نُزُولِ الْمَطَرِ، حَتَّى يَخْرُجَ مِنَ الْغِلَافِ خُرُوجًا عَجِيبًا. يَذْهَبُ الصَّيَادُونَ الْإِفْرِيقِيُّونَ إِلَى مَكَانِ
 اخْتِفَاءِهِ قَبْلَ نُزُولِ الْمَطَرِ وَ يَحْفِرُونَ التُّرَابَ الْجَافَ لِصَيْدِهِ.

به طور صحیح صحیح جوابه

مَيِّزُ فِي الْعِبَارَاتِ :

الف) ~~المفعول المطلق~~ (ب) نوع المفعول المطلق (ج) الحال (د) ~~المُستثنى منه~~ (هـ) ~~المُستثنى~~

حَالِدِي

حَلَّ الطُّلَّابُ الْمَسَائِلَ إِلَّا قَاسِمًا. اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا فِي جَمِيعِ الْأَحْوَالِ. شَاهَدْتُ الرِّجَالَ فِي الْحَدِيقَةِ وَ هُمْ نَشِيطُونَ.

هم نشيطون

حَالِ

مفعول

مَيِّزُ فِي الْعِبَارَاتِ: (الف: الحال ب: المفعول المطلق ج: نوع المفعول المطلق د: المُستثنى هـ: المستثنى منه)

أَنشَدَ الْفَرَزْدَقُ قَصِيدَةً إِنْشَادًا رَائِعًا - مَا شَاهَدْتُ زَمَلَانِي الْقُدَمَاءَ إِلَّا مُحَمَّدًا - شَاهَدْتُ جَمَاعَةً وَاقِفِينَ أَمَامَ الْمَدْرَسَةِ.

حل

>

هو

هذه نوكتها

مَيِّزْ فِي الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةِ:

(٣٥) الْمُسْتَثْنَى (٣٦) الْمُسْتَثْنَى مِنْهُ (٣٧) الْحَال (٣٨) الْمَفْعُولُ الْمَطْلُوقُ وَنَوْعُهُ

مَا شَاهَدْتُ الطُّلَّابَ فِي صَالَةِ الْإِمْتِحَانِ إِلَّا صَادِقًا إِذَا طَلَبْتَ أَنْ تَنْجَحَ فِي عَمَلِكَ فَقُمْ بِهِ وَأَنْتَ وَحِيدًا.

حَال

مَفْعُول

مَيِّزْ فِي الْعِبَارَاتِ: (٢٨) الْحَال (٢٩) الْمُسْتَثْنَى (٣٠) الْمُسْتَثْنَى مِنْهُ (٣١) الْمَفْعُولُ الْمُطْلَق (٣٢) نَوْعُ الْمَفْعُولِ الْمُطْلَقِ

المُغُولُ هَجَمُوا عَلَى الصِّينِ هُجُومًا قَاسِيًا - حَضَرَ الطُّلَّابُ فِي صَالَةِ الْامْتِحَانِ إِلَّا عَلِيًّا - يَمْشِي الطِّفْلُ فَرِحًا.

٢٨ / ٢٩ / ٣٠ / هجاء مفعول